

УДК 94:351.77(477.64) «1941/1943»
DOI: 10.26661/swfh-2017-49-005

В. С. Орлянський

НІМЕЦЬКА ОКУПАЦІЙНА ВЛАДА ЯК СИМБІОЗ НАЦИСТСЬКОЇ І КОМУНІСТИЧНОЇ СИСТЕМ

Нова влада, яка прийшла на місце колишніх партійних органів, залишила на своїх місцях практично без змін український господарський управлінський апарат. У ході окупації утворився політичний симбіоз нового режиму, були запуснені процеси дифузії. Для населення прихід нової влади навряд чи міг нести ефект кардинальних змін. Частина новацій нової влади виявилися цілком прийнятними, а покарань нова влада точно більше не несла. Багато процесів на окупованих територіях приймали характер оксюморон, однак абсурдність виявилася не в системі, а при поверненні радянської системи.

Ключові слова: симбіоз, політична система, окупаційна влада, аграрний сектор, селянство.

Особливістю воєнних дій для Німеччини в Радянському Союзі стало те, що тут вона зіштовхнулася з політичною системою, яка була до неї рідною за своєю суттю. Ця особливість наклала свій відбиток і на хід бойового протистояння, і на організацію окупаційної політики відносно захоплених територій. На фронті боротьба набувала найвищих та крайніх форм жорстокості, які вкрай рідко зустрічались на інших фронтах Другої світової. У тилу Німеччини було населення, яке німецькі військові не зустрічали в інших країнах, а саме, більш-менш цілісний ідеологічний соціум. З огляду на це на східних територіях Німеччина не використовувала моделі управління, які вона застосовувала щодо інших захоплених країн. Взагалі, тут вона просто не могла так само діяти.

Однотипність політичних режимів була настільки багатогранною, що в процесі створення системи управління на окупованій території та у заходах щодо їх інтеграції, де свідомо, а де мимоволі, відбулося формування більш-менш цілісної соціально-політичної системи симбіозного типу, а процеси трансформації дуже часто проходили у формі дифузії. Історія знала вже приклади подібних перетворень, а результатом подібних процесів, як правило, повинне було стати якесь нежиттєздатне химерне утворення. Дуже тривалий час саме таким уявлявся стан життя на окупованій території, нічого іншого колишня радянська історіографія навіть уявити не могла. На нашу думку, цього не відбулося, система складалася цілком життєздатною. При всій зовнішній унікальності, природа цих режимів, принципи функціонування, соціально-психологічний стан були дуже схожими. Неодноразово і прилюдно Гітлер говорив про те, наскільки гарною та надійною була радянська система та що в неї можна багато чого запозичити і що він (Гітлер) просто іноді заздрить Сталіну [1].

Ми вважаємо, що територія Півдня України стала тим регіоном, де комбінація ряду факторів найбільш сприятливим чином вплинула, щоб вищезгадані процеси найбільш яскраво проявилися, і ці чинники мали закінчену форму.

Насамперед, про які фактори може йти мова? По всьому регіону проживала велика кількість населення, перш за все, у сільській місцевості. Ці люди були потенційно лояльні до нової влади – це болгари, греки, меноніти, німці, гагаузи. Для значної частини населення, у тому числі й для українців, ця земля не була батьківщиною, тому що вони були переселенцями на ній.

Наступним фактором може виступати історія розвитку регіону та економічне минуле. Із самого початку своєї появи регіон розвивався в ринкових умовах, що наклало відбиток на формування різних відносин у цілому по регіону, населення було більш соціально ініціативним, мало навички підприємництва та свободу у своїх діях. Тому розкуркулення, Голодомор, колективізація й Великий терор мали в регіоні більш глибокі морально-психологічні наслідки. Природно, що усе це не могло не позначитися на кількості незадоволених Радянською владою. На все це наклалося ще й те, що держава в передвоєнні роки привчила селянство до насильства, причому в крайніх формах, були зруйновані моральні основи життя, загальний стан можна було назвати мовчазною опозиційністю до радянської влади, готовністю до зрадництва [2]. Безвихідність, страх і в той же час надія, яка породжувала серед селян регіону всілякі ідеї про звільнення. Слухи були численні й дуже різноманітні, іноді навіть фантастичні, але всі вони пов'язували своє звільнення виключно з якимось зовнішнім фактором [3, арк.41].

Об'єктом дослідження автор обрав Запорізьку область, яка з огляду на свою історію, національний і соціальний склад, економічний розвиток є цілком типовою для всього Півдня України, як типовим було і минуле, а саме процеси, які відбувалися у часи окупації.

Незважаючи на однотипність політичних систем Німеччини й Радянського Союзу, вони формувалися в різних цивілізаційних культурах. На відмінність від радянської системи, де домінантою у всіх сферах життя суспільства беззастережно виступала ідеологія, нацисти, навіть коли прийшли до влади і контролювали всю країну, думати не могли, щоб якимось досягнути на інститут приватної власності або зазіхнути на вікові принципи ринкових відносин. На наш погляд, саме подібне протиріччя, цивілізаційна відмінність і природна подібність цих політичних режимів дозволили на окупованих територіях, з одного боку, сформуватися симбіозному утворенню, з іншого боку, не довести всі соціальні та економічні процеси до ефекту оксюморон, тобто абсурду.

Південь України, особливо аграрний його сектор, займав у планах німецького керівництва достатньо серйозне місце. Уже влітку 1941 р. існувала спеціальна державна інституція – сільськогосподарська

інспекція Півдня України, на діяльність якої виділялися фінанси зі спеціального джерела [4, арк.31]. Ми можемо припустити, що саме відносно аграрного сектору регіону нова влада ставила досить прагматичні завдання. Насамперед, це були економічні завдання, село повинне було стати джерелом продовольства й сировини. Ми думаємо, що потенціал регіону був добре відомий в Німеччині.

Ідеологічний аспект так само відіграв важливу роль, тому що сільське населення було найбільш сприятливим середовищем для антиколгоспної, а значить, і для антирадянської агітації. Повнота реалізації цього завдання – це створення стійкого, лояльного до нової влади прошарку населення, а також чисельної кількості колабораціоністів. Наявність подібного численного прошарку дозволило б залучати місцеве населення в адміністративні та управлінські структури, набирати добровольців у різні допоміжні військові й поліцейські частини.

Наявність великої кількості лояльного працездатного населення дозволяла продуктивніше використовувати трудові ресурси як на місцях, так і на території Рейху. Ця робоча сила була нагородною, тому в умовах війни можна вважати, що вона буде і повністю лояльною силою. Ситі та працездатні сільгоспгромади брали на себе ще й значний обсяг робіт з утримання та обслуговування переселенців та евакуйованих.

Ще одне завдання, яке просто випливало із сутності західної цивілізації – не треба різати курку, що несе золоті яйця. Достатньо розумно було припустити, що сите село може себе утримувати, а значить бути лояльним до будь-якої влади.

Більш повній реалізації завдань сприяв ще один важливий фактор, який був сутністю нацистської Німеччини, а саме, суперництво на окупованих територіях між цивільною адміністрацією та її каральними органами – СС, СД і поліції, особливо це яскраво проявлялось на окупованих територіях Радянського Союзу. Саме перевага останніх зводила нанівець всю роботу цивільної адміністрації. Навіть досить непогані економічні заходи цивільної адміністрації або взагалі не бралися до уваги, або розглядалися у якості складової частини їх спеціальних заходів, які вони проводили у звичайних для каральних органів формах: це зачищення територій від населення, примусова евакуація і створення мертвих зон (у прямому розумінні цього слова). Звичайно, подібні підходи і взагалі ставлення до місцевого населення каральних органів не могли створювати будь-які мотивації для виробництва, та і взагалі будь-яку перспективу розвитку для цивільного управління [5, с.233, 212]. Призов'я було у цьому плані тим регіоном, де присутність достатньо лояльної більшості населення створила умови для домінування спочатку військових закладів, а потім цивільної адміністрації, але не ідеологізованим організаціям СД і СС, що дозволяло цивільній адміністрації проводити свої заходи в більш спокійних умовах.

Розглянемо сферу управління сільським господарством і організацію господарського життя селян, де, на нашу думку, найбільш яскраво виявилися процеси, про які ми вказували раніше.

Почнемо з управління. Перше згадування про організацію, вже як про функціонуючу управлінську структуру в області, ми зустрічаємо 29 жовтня 1941 р., тобто через три тижні після приходу нової влади. Подібна швидкість створення може мати тільки одне пояснення: основна кількість працівників залишилась в місті, і вони добровільно вийшли на роботу. Скоріше за все, ми вважаємо, що німецьке командування й робило свої розрахунки саме на подібну поведінку місцевого населення, тому що своїх нових структур вони не створювали. Залишилися всі колишні радянські організації та підрозділи, які були задіяні в аграрному секторі, як на обласному рівні, так і на рівні районів. Єдине, що з ними зробила нова влада, – так це скорочувала й доводила їх до працездатного стану [6, арк.3; арк.63; арк.1]. Кількісно і якісно усі управлінські інституції зі сільського господарства проіснували весь період окупації майже без змін [7, арк.52,53,56,82].

Готовність співробітничати з новою владою була досить численною, як у містах (прикладом може слугувати швидкість створення працездатних міських управ), так і в селах. Нова влада дозволяла або не звертала особливої уваги на такі факти, як відкриті вибори старости сіл і керівників колгоспів [8, арк.20; арк.1]. Нова влада, як пазли, накладлась на вільне місце, яке займали колишні радянські органи, залишивши на своїх місцях практично без змін український господарський і управлінський апарат.

Ще один цікавий приклад взаємопроникнення двох політичних культур. Явним дисонансом з попередньою владою виступає стиль управлінських документів, що приходив на самі низові щаблі влади. Ключовими словами прояву волі тут виступають – “Просити”, “Пропонувати”, “Нагадати” [9, арк.44, 6, 74, 25, 38].

З іншого боку, ми бачимо завдання, які явно були не властивими для німецької культури управління. Так, сільським управам пропонувалося перевірити стан посадкової картоплі в селян, як себе почувають свиномати в приватних господарствах, простежити, щоб вони не ухилялися від злучки [10, арк.280,281].

Ми вважаємо, що готовність і можливість подібного рівня контролю для управ можна пояснити тим, що самі українські працівники обласного рівня, які надсилали подібні вказівки, вже працювали в подібних умовах, коли це було суттю й функцією радянської системи, тільки зараз тотальний контроль із колгоспів поширився на приватні господарства, тобто туди, куди й перейшло основне виробництво.

Україн неефективною є постановка питання про те, що українські управлінські установи (мова йде про міські й сільські управи) можна розглядати в якості органів місцевого самоврядування. Це є глибока омана, тому що без політичної складової цей орган не може існувати. Ми вважаємо, що вони стали частиною нової політичної системи, за ними зберегли тільки професійні функції, і не більше того. Ми вважаємо, що як прояв професіоналізму, вони одержали право на самоорганізацію в чужій системі.

Роль та місце німецьких структур проглядається в тональності наступного документа: “Спостерігаються випадки, коли деякі керівники накладають штраф, не маючи на це дозволу районного шефа” [11, арк.5]. Знайома роль стороннього контролера.

Що вже зовсім непробачно для радянської влади, так це указування німецькими органами на неправомірність дій деяких керівників, і, що взагалі раніше і думати було неможливо, на необхідність повернення назад зібраних з людей грошей [12, арк.147].

Ще кілька новацій. У документах, які приходили з вищих німецьких органів в українські, нерідко вказувалося, що місцеві керівники мають повну волю дій у реалізації завдань [13, арк.2,3]. Ми думаємо, що це явно нова тенденція в управлінні.

Викликають багато питань документи, в яких згадується про невиконання чогось, або про некомпетентність когось, але ніде не говориться про те, що вони цим здійснюють шкоду по відношенню до нової влади або, що ще гірше, ці дії допомагають радянській владі [14, арк.61, 23].

Подібні документи випадковими назвати ніяк не можна, вони є далеко не одиничними. Документи з подібним змістом були як з українських установ, так і з німецьких органів. По суті, ми можемо побачити незграбне взаємонакладання різних цивілізаційних культур управління.

Серйозні зміни організаційно-структурного плану відбулися на нижчих рівнях влади, особливо це було помітно на державних підприємствах – держгоспах. Якщо спочатку штатні структури існували без змін, то з кінця 1942 р. спостерігається їхня практична оптимізація. Для прикладу візьмемо найбільше у регіоні зернове державне господарство – Ново-Миколаївське [15, арк.85-94]. Уже навесні 1943 р. ми бачимо в наявності чітко визначений адміністративно-управлінський апарат, куди входили завідувач, два агронома, два рахівника, розсильний, прибиральниця й сторож, з'явилась і нова група з дуже незвичною на той час назвою – “обслуговуючий персонал”, куди ввійшли два комірники, завгосп, фуражор, два кухаря та два бригадира. Усі робітники ділилися на постійних і непостійних. Для кожного виду роботи набиралась конкретна кількість працівників, визначався і час виконання. Постійних бригад, як раніше, вже не було.

Дуже важливим елементом нових управлінських відносин стало переведення усіх працівників на грошову форму оплати. Розмір заробітної плати для робітників і службовців господарства був різний, були фіксовані ставки, але була й залежність від кваліфікації, складності виконуваної роботи й від кількості виходів. Комерційні відносини були введені в усі сфери господарської діяльності, не тільки із зовнішніми суб'єктами, але й у середині господарства.

На грошові розрахунки були переведені й колишні колгоспи. Пішли в минуле безкоштовні поставки для держави та натуроплата за роботу для колгоспників. Серед статей надходжень в бухгалтерських документах ми знаходимо такі статті як “продаж державі”. Колгоспи мали повне право продавати на сторону, можна навіть сказати на свій розсуд, свою продукцію, були й такі статті, як “продаж військовій частині”. Ми наполегливо акцентуємо увагу на слові *продаж*. Коли у господарства виникла потреба у зерні, господарства стали закупляти її у членів общин. Головною новиною від нової влади, як для селян, особливо у колгоспах, ми вважаємо саме появу в колгоспах таких статей витрат як “аванс” і “заробітна плата” [16, арк.111-117].

Найбільш масштабні зміни відбулися у світі колгоспного селянства. Основна маса саме колгоспного селянства регіону після приходу нової влади бажала й була готова до змін [17, арк.49]. Але почала нова влада з того, що нічого не змінила, ну хіба що колгоспи стали називатися кооперативами. Справедливості заради треба відзначити, що вони такими й повинні бути по суті. По весні 1942 р. були виконані найбільш необхідні дії, були розукріплені господарства з більш ніж 1000 га землі, були розділені господарства, які бездумно були об'єднані перед війною. У цілому були зроблені дії, яких чекали, але які не вимагали певних більш реальних змін. Там, де господарства виявилися розваленими повністю, нова влада поширювала супряжне співробітництво та збивала господарства в групи для взаємодопомоги. Подібна діяльність була цілком зрозумілою для селян, ще зовсім недавно ТСОЗи були найпоширенішою формою господарської діяльності селян у регіоні.

Певний інтерес можуть викликати наступні факти, а саме: нова влада виявила повну зневагу до радянських назв господарств. Назви типу “Шлях Леніна”, “Більшовицька боротьба” і т.д. фігурують у документах різного призначення протягом усього періоду окупації [18, арк.14,76].

Зі встановленням цивільної адміністрації заходи щодо реорганізації колгоспів все більше стали набирати форму реформи. Ми вважаємо, що за кінцевими макроекономічними цілями і глибині перебудова життя селян може співвідноситись своїми критеріями з поняттям “реформа”.

Однак, перетворення торкнулися далеко не всіх сільських підприємств. Усі колишні радгоспи, підсобні господарства великих промпідприємств та залізниці були залишені в державній власності й були зібрані в одне управління. Велика кількість колгоспів продовжувала зберігати свою форму організації. Критерії відбору господарств на реформування встановити нам не вдалось. Якщо вважати наступний документ керівним – «Ми повинні зберегти форму роботи в товариствах там, де ця форма приносить більшу користь» [19, арк.10], то подібна “господарсько-політична доцільність”, мабуть, і лежала в основі відбору колгоспів для реорганізації. По районах чисельність реорганізованих колгоспів досить коливалася. Єдиний критерій, який часто називався, – це готовність господарства та населення. Що під цим розумілося ми не знаємо. Процес явно не форсувався й не вимагав тотально однакового підходу. Так, на кінець 1942 р. на 1577 сільських громад, приходилось 63 держгоспа й усього 147 товариств [20, арк.31]. Як нам здалося, далеко не кожне господарство, навіть почавши процес реорганізації, змогло його завершити. Так, наприклад по Кам'янському району на 1 січня 1943 р. з 45 колгоспів 8 були вже розформовані й 6 перебували в процесі підготовки. Так, на базі розформованого колгоспу «Авангард» було утворено два земельних товариства по 81 і 51 господарству. У товариствах усі господарства збивалися в групи по десять. Кожний двір одержував наділ, по наших розрахунках десь у розмірі 7,5-8 га землі. Наділ складався з орної й присадибної землі. У кожній групі створювався ще й Запасний фонд із присадибної й поливної землі [21, арк.5].

Не звертаючи уваги на організаційні роботи, після завершення осінніх польових робіт на колективних полях у майбутніх товариствах почався розподіл тяглової сили по дворах, якщо на всіх коней не вистачало, то вони рівномірно ділилися по групам. Віталося створення груп за родинним принципом. Корм виділявся щомісячно із запасів товариства. В об'єднаннях була збережена і суспільна власність, це були косовиці, сади, городи й певна частина орних земель. У різних районах процес протікав по-різному. За виконану роботу нараховувалися людино-дні, сама громадська робота розподілялась рівномірно по групах. Живий і мертвий реманент видавався на правах користування, перед передачею він повинен бути відремонтований за рахунок господарства, далі за все відповідав його господар. Як воли, так і суспільна земля могли здаватися в оренду будь-якому хазяїнові за 15-20 % від вартості вола та продукції [22,арк.23].

Наскільки успішно проходила реорганізація господарств, сказати складно й, напевно, вже ми ніколи не довідаємося повної правди. Оцінку процесу ми можемо зробити винятково за опосередкованими явищами і подіям. Так, велика кількість заяв з відмовами брати наділи можуть бути однією із причин, чому процес не був масовим [23, арк.8,9,12,13,24-31]. Зазначені причини були настільки різними та життєвими, що вони цілком могли стати серйозною перешкодою для не проведення розпаювання земель. Можливо, це було якраз те, що в документах називали готовністю господарства. Можливо, доцільно думати, що раз були ті, хто добровільно не брав наділів, то були і ті, хто їх бажав й брав. Риторичне питання – “Яке місце в окупаційних реформах займало бажання місцевого населення?”.

Ще однією причиною гальмування процесу може виступати зацікавленість самої влади в збереженні колишніх колгоспів. Уже з перших місяців війни, а потім і окупації, села стали місцем, куди стали прибувати мільйони людей, насамперед з міст, відпущені радянські військовополонені, біженці й переселенці з районів бойових дій. Кількість подібних людей була достатньо великою, це теж була регіональна специфіка. Часом кількість прибульців становила третину всього населення сільських громад [24,арк.8-9;арк.9]. Нова влада досить розумно й раціонально вирішувала дуже серйозну проблему, а саме, більша частина «зайвих» людей знаходила собі притулок, працевлаштовувалась, а головне, годувала сама себе.

Навесні 1943 р. процес розпаювання колгоспних земель прискорився. Про це ми знову можемо судити тільки по непрямим свідченням. Так, стали повертатися із сіл назад у міста люди, тому що вони стали зайвими, так як в тих селах відбулося розпаювання земель [25,арк.105]. Можливо, що процес реформування пішов навіть далі в порівнянні з попереднім роком. Ці зміни ми можемо простежити за даними статистики тяглової сили. До 1943 р. усі коні та й воли завжди проходили в звітах по графах як власність колгоспів або держгоспів. Ще восени 1942 р., коли коней стали передавати селянам, по звітах вони продовжували вказувати як власність громад. З початку 1943 р. можна помітити різкий ріст кількості коней, а потім і волів, які проходять у звітах вже як приватне користування. У деяких районах їх кількість перевищувала 40% всієї кількості коней і п'ятої частини волів [26, арк.22-31, 3,34,1-6,30-31]. Ми вважаємо, що в останні місяці окупації реформування дуже прискорилося, а селяни, що одержали наділи, залишаючись у товариствах, одержували статус приватника. Є припущення, що оформлення наділів тривало вже влітку, вже після завершення весняних робіт на суспільних полях.

Як існували товариства, який був їхній внутрішній світ, які люди входили в них, як вони жили, ми навряд вже довідаємося. Але ми можемо спробувати уявити їхні характерні риси життя через вимоги, які окупаційна влада висувала їм, вони ж можуть характеризувати так само й власне політичну систему. Рекомендації по збору врожаю в товариствах були надіслані в область 21 червня 1943 р. [27, арк.13-16]. Документ, як завжди педантичний, докладний і конкретизований. Червоною стрічкою через усі пункти проходить ідея про індивідуальну відповідальність господарства за свою діяльність. Збирання врожаю тільки індивідуально, навіть якщо сівба проводилася колективно, збирання тільки індивідуальне. Межі ділянок повинні бути відомі кожному власнику ще до початку польових робіт. Цікаве зауваження про те, що груповий збір можливий, але без *примусу* (виділене – В.О.), та ще і на озимих полях, де дуже поганий урожай. Логіка жакливо проста – колективна праця застосовується там, де немає економічного інтересу. Групова косовиця на індивідуальних ділянках була цілком можлива, але в'язання снопів повинно проводитися знову ж тільки індивідуально. Рядовою вказівкою проходить рекомендація про те, що господарства ще до початку польових робіт повинні знати кількість зерна з наділу, яке треба здати. Цим підкреслювалося, що у селянина повинна з'явитися зацікавленість у роботі, тому все, що він одержить понад, не буде забиратися, а буде його. Підкреслювалося, що насінневий фонд був включений в узагальнений державний податок і він залишався в господарстві, як і фуражний. Кілька пунктів стосувалося питання щодо обмолоту. Як завжди, пропонувалися різні способи обмолоту, але увесь час підкреслювалося, що не можна допускати змішування зерна не тільки товариства, але й у групах. Подібні перетворення дуже яскраво освіжили пам'ять у селян, ще зовсім недавно вони так само важко, але самостійно вели свої індивідуальні господарства у своїх селянських громадах. Що відбувалося в головах селян, судити дуже важко, та в який бік вони зроблять свій вибір, теж. Найбільш активна частина селянства, мабуть, не дуже велика, все ж здійснила спробу зробити свій вибір.

Політичний симбіоз окупаційного режиму й процеси дифузій як політичний прояв, були цілком зрозумілі, тому що нічого іншого на радянських територіях відбутися просто не могло. Процес радянзації з різною глибиною проникнення зміг створити ідеологізовану націю, де селяни виявилися в найважчому становищі. За короткий проміжок часу в них були зруйновані основи моралі й етичні символи, а нові цінності ще не змогли скластися. Пройшовши через десятиліття страждань, селяни навряд чи могли дивитися на Радянську владу як на свою: ну не могла своя влада нести стільки горя своєму народу. Для подібного населення прихід нової влади міг не нести ефекту кардинальних змін. Мало того, частина нововведень нової влади виявилася цілком прийнятною, а покарань нова влада точно більше не несла. Ми вважаємо, що це стало однією із причин, що частина населення, особливо серед селянства, вважаючи нову владу так

само чужою, не сприймала її як ворожу, а як нову, яка могла бути навіть більш прийнятною та й зручною для свого існування в нових умовах. Багато процесів на окупованих територіях приймали характер оксюморон, однак абсурдність виявилася не в самій системі, а при поверненні радянської системи. З одного боку, з німцями йшла велика кількість селянства, яка була ніяк не пов'язана з окупаційною владою, а значить була безвинною перед владою, що вертається. З іншого боку, ми бачимо як багато залишається людей чекати повернення радянської влади, причому тих, які були залучені окупаційною владою в адміністративну й господарсько-управлінську діяльність, що вже автоматично робило їх клієнтами НКВС. Дивовижно те, що вони це знали.

Стан соціально-політичної апатії для населення – це мета і засіб будь-якої тоталітарної політичної системи, однак, подібний прояв до іншої, ворожого системи, уже розглядається владою як нелояльна подія, тому підлягає покаранню, природно, також тотальному. Можливо, що шаленство польових військоматів і кривава данина т.зв. штурмових батальйонів в 1943 році, локальні голодомори 1946 року, мабуть, й стали тим покаранням сталінського режиму щодо українського селянства за їхню поведінку в часи окупації.

Джерела та література

1. Генри Пикер. Застольные разговоры Гитлера. – Смоленск: Русичи, 2008. – 433 с.
2. Гриневич Л.В. Політичний терор і тероризм в Україні XIX-XX ст.: Історичні нариси / НАН України; Інститут історії України; під. ред. В.А. Смолій. – К.: Наукова думка, 2002. – 504 с.
3. Державний архів Дніпропетровської області. – Ф. Р-1518, Оп.1, Спр.4.
4. Державний архів Запорізької області (далі ДАЗО). – Ф.Р.1433. – Оп.1. – Спр.57.
5. Жуков Д.А., Ковтун И.И. Охотники за партизанами. М.: Велес, 2013. – 288 с.; Мюллер Р.Д. На стороне вермахта. Иностранные пособники Гитлера во время «крестового похода против большевизма» 1940-1945 гг. / Пер. с нем. В.Т. Алтухова. М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2013. – 303 с.
6. ДАЗО. – Ф. Р.3062. – Оп.1. – Спр.47; Спр.61; Ф.Р.1613. – Оп.1. – Спр.4.
7. ДАЗО. – Ф. Р.1438. – Оп.1. – Спр.135.
8. ДАЗО. – Ф. Р.3063. – Оп.1. – Спр.1; Ф.Р.1456. – Оп.1. – Спр.1212.
9. ДАЗО. – Ф. Р.3062. – Оп.1. – Спр.6, Спр.58, Спр.13, Спр.10, Спр.5.
10. ДАЗО. – Ф. Р.3062. – Оп.1. – Спр.2.
11. ДАЗО. – Ф. Р.1438. – Оп.1. – Спр.5.
12. ДАЗО. – Ф. Р.1438. – Оп.1. – Спр.44.
13. ДАЗО. – Ф. Р.1438. – Оп.1. – Спр.31.
14. ДАЗО. – Ф. Р.1454. – Оп.1. – Спр.61; Ф. Р.1438. – Оп.1. – Спр.135.
15. ДАЗО. – Ф. Р.1488. – Оп.1. – Спр.32.
16. ДАЗО. – Ф. Р.3062. – Оп.1. – Спр.64.
17. ДАЗО. – Ф. Р.1456. – Оп.1. – Спр.1.
18. ДАЗО. – Ф. Р.1456. – Оп.1. – Спр.381.
19. ДАЗО. – Ф. Р.1438. – Оп.1. – Спр.2.
20. ДАЗО. – Ф. Р.1438. – Оп.1. – Спр.2.
21. ДАЗО. – Ф. Р.1456. – Оп.1. – Спр.408.
22. ДАЗО. – Ф. Р.1456. – Оп.1. – Спр.2.
23. ДАЗО. – Ф. Р.1456. – Оп.1. – Спр.1025.
24. ДАЗО. – Ф.Р.1456. – Оп.1. – Спр.72, Спр.122.
25. ДАЗО. – Ф. Р.3061. – Оп.1. – Спр.13.
26. ДАЗО. – Ф. Р.1438. – Оп.1. – Спр.110, Спр.117, Спр.122.
27. ДАЗО. – Ф. Р.1438. – Оп.1. – Спр.41.

Orlyanskiy V. The occupation authority as a symbiosis of political systems

The new government has superimposed on the place of former Party officials like puzzle, leaving in their places almost unchanged Ukrainian economic administrative apparatus. The political symbiosis of the occupation regime and the process of diffusion as a political manifestation were understandable because there couldn't happen something else in Soviet territories. For such people the arrival of the new government could hardly bear the effect of major changes. Moreover, some of the innovations of the new government have been quite acceptable, and the new government has not carried the punishment. Many processes in the occupied territories have taken the character of an oxymoron, but the absurdity has manifested not in the system but in returning of the Soviet system. On the one hand, a large number of peasants has gone with the Germans. They have not been related to the occupying power that's why they have not had guilt towards to returning power.

Key words: symbiosis, the political system, the occupation power, the agricultural sector, the peasantry.